

Inflace a reálné příjmy domácnosti očima veřejnosti

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost 2007, v07-01
Realizátor:	CVVM, Sociologický ústav AV ČR
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR
Termín terénního šetření:	15. – 22. 1. 2007
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Zdroj dat pro kvótní výběr:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	1077
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	EV.28, EV.29, EV.30
Zveřejněno dne:	23. února 2007
Zpracoval:	Jan Červenka

Mezi ekonomická témata, jimiž se výzkumy CVVM zabývají, patří mimo jiné i pohyb cenové hladiny, respektive míra inflace. Nejprve jsme všem dotázaným položili otázku týkající se vývoje reálných příjmů jejich domácnosti: „Řekl byste, že za příjmy Vaší domácnosti můžete uhradit a nakoupit ve srovnání s dobou před jedním rokem mnohem více, o něco více, asi tak stejně, o něco méně nebo mnohem méně?“

Tabulka 1: Subjektivní hodnocení reálných příjmů domácnosti v porovnání se situací před rokem (%)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2001	2005	2006
mnohem více	3	3	2	2	1	1	2	1	0
o něco více	11	12	11	12	6	8	11	9	10
asi tak stejně	25	35	34	32	31	40	38	44	56
o něco méně	37	33	33	28	37	31	35	32	27
mnohem méně	21	14	17	23	21	15	10	11	5
neví, netýká se	3	3	3	3	4	5	4	3	2
VÍCE/MÉNĚ	14/58	15/47	13/50	14/51	7/58	9/46	13/45	10/43	10/32

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Výsledky odpovědí respondentů zachycené v tabulce 1 ukazují, že necelá třetina (32 %) lidí se domnívá, že za příjmy své domácnosti může nakoupit nebo uhradit méně než před rokem, výrazně nadpoloviční podíl (56 %) pak představují ti, kdo soudí, že reálný příjem jejich domácnosti je asi tak stejný jako před rokem, a jen desetina respondentů uvedla, že se jejich příjem během posledního roku reálně zvýšil.

Tento výsledek, stejně jako výsledky obdobných šetření z minulosti, na první pohled příliš nekoresponduje se statistickými údaji o vývoji reálných mezd, což má několik důvodů. V první řadě jde o to, že výpovědi respondentů ve výzkumech veřejného mínění nelze zaměňovat s exaktním měřením ekonomických indikátorů, jako je vývoj průměrné nominální mzdy očištěný o změny agregátní cenové hladiny. Odpovědi respondentů jsou ze své podstaty subjektivní reflexí reality, do které výrazně vstupují osobní pocity odrážející to, jak se respondentovi momentálně vede a jak vnímá svou vlastní situaci v kontextu minulosti, svého okolí, svých hodnot a názorů na svět apod. Druhým podstatným důvodem je skutečnost, že zprůměrněné ekonomické indikátory nezachycují vnitřní diferenciaci jak v absolutní výši příjmů, tak i v jejich dílčích meziročních změnách.

Z tohoto pohledu je proto zajímavý především trend vývoje celkového hodnocení v čase. Z něj je patrné (viz tabulku 1), že současný pohled na situaci je historicky relativně neoptimističtější, pokud jde o velikost podílu těch, kdo uvádějí, že se jejich reálný příjem během posledního roku snížil.

Podrobnější analýza ukazuje, že odpovědi respondentů na výše uvedenou otázku silně korelují s jejich subjektivním hodnocením životní úrovně domácnosti, když naprostá většina těch, kdo ji hodnotí příznivě, odpovídala, že mohou za svůj příjem nakoupit více než před rokem (20 %) nebo asi tak stejně (66 %), zatímco u většiny (67 %) dotázaných se špatnou životní úrovní se objevila odpověď, že může za příjem své domácnosti nakoupit méně než před rokem. V podstatně horších barvách situaci okolo vlastního příjmu v porovnání se situací o rok zpět vidí zejména důchodci, nezaměstnaní a v menší míře i nekvalifikovaní dělníci. Naopak relativně příznivěji vyznívají odpovědi podnikatelů se zaměstnanci a vysoce kvalifikovaných odborných či vedoucích pracovníků.

Další otázka bloku se týkala samotné inflace, respektive její přijatelnosti v průběhu posledního roku.¹

Tabulka 2: Názory na přijatelnost stávající inflace (%)

	1993	1994	1995	1997	1998	1999	2001	2005	2006
spíše přijatelná	34	32	34	23	35	42	39	49	61
spíše nepřijatelná	50	47	44	57	46	27	36	34	21
neví	16	21	22	20	19	31	25	17	18

Pozn.: Procenta ve sloupci.

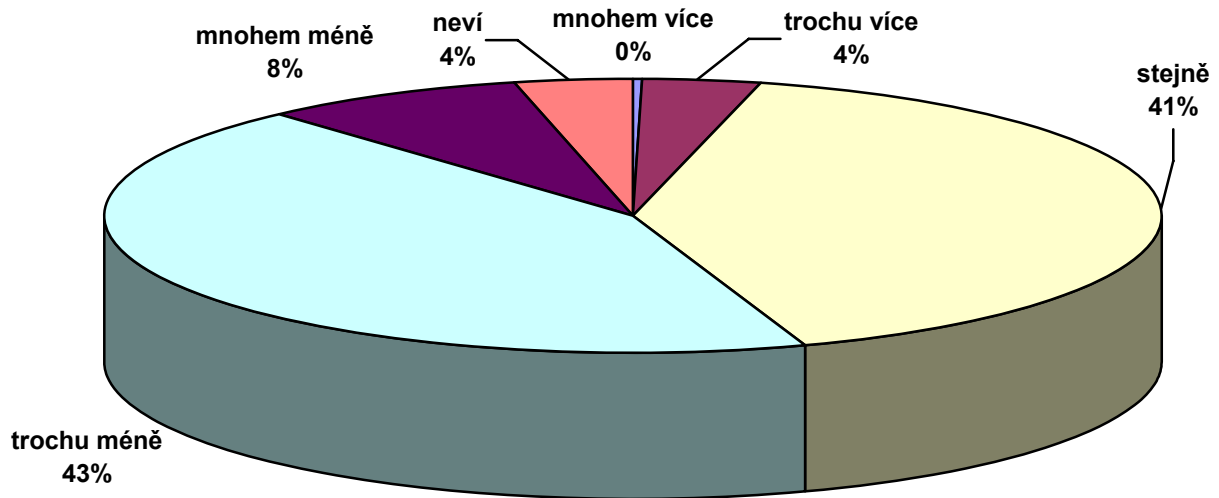
Jak ukazují výsledky v tabulce 2, mínění, že současná inflace je přijatelná, zastává třípětinová většina dotázaných (61 %), což je historicky výrazně nejlepší výsledek v našich dosavadních šetřeních, která probíhají od roku 1993. Podíl respondentů vyjadřujících opačný názor dosahuje přibližně jedné pětiny, což představuje rovněž historické minimum. V delším časovém období je patrné, že do roku 1998, kdy se inflace pohybovala řádově na úrovni 10 % a více, převládalo negativní hodnocení, od roku 1999, kdy se míra inflace pohybuje vesměs výrazně pod 5 %, se poměr hodnocení prakticky obrátil.

Rozbor podle základních sociodemografických znaků ukázal, že jako přijatelnou současnou inflaci častěji vidí tytéž skupiny, které u předchozí otázky příznivěji hodnotily reálnou příjmovou situaci své domácnosti.

¹ Otázka: „A nyní o inflaci. Inflace znamená znehodnocení měny, takže se za stejně peněz nakoupí méně než dřív. Vy osobně jste letošní inflaci pociťoval jako spíše přijatelnou, nebo spíše nepřijatelnou?“

Poslední otázka bloku se nepřímo zaměřila na inflační očekávání v tomto roce.²

Graf 1: Kolik bude moci nakoupit za stejný obnos v tomto roce (%)

Výsledky zachycené v grafu 1 ukazují, že asi polovina (51 %) občanů očekává nějaké znehodnocení měny, z toho 8 % předpokládá, že za stejné peníze si bude moci nakoupit mnohem méně než dnes. Naopak dva dotázaní z pěti (41 %) se domnívají, že za týž obnos budou moci nakupovat stejně jako dnes, 4 % dokonce očekávají, že za stejné peníze bude možné nakoupit o trochu více.

² Otázka: „Myslíte si, že v tomto roce si budete moci nakoupit za stejné peníze mnohem více, trochu více, asi tak stejně, trochu méně, mnohem méně než dnes?“